

CHRISTENEN ALS VREEMDELINGEN (april 2024)

Direct na Pasen nam ik ook dit jaar weer deel aan de oecumenische dagen van ons bisdom met de PKN Zuid Nederland en Duitse Lutheranen. Dit keer was de Protestantse Kerk gastvrouw en kwamen wij samen in een conferentieoord in Bergeijk. Een van de inleiders was professor Stefan Paas. Hij sprak niet over zijn recente boek 'Vrede op aarde' maar over een oudere publicatie 'Vreemdelingen en priesters'.

Christelijke minderheid

Volgens Paas is de kerstening van Europa nooit geslaagd. Tot aan de bekering van keizer Constantijn, in het begin van de vierde eeuw, had de Kerk op eigen kracht naar schatting 5 tot 10% van de bevolking van het Romeinse Rijk kunnen bereiken. De doop van de keizer impliceerde de kerstening van de cultuur. Maar een minderheid van de bevolking werd belijdend christen. De meerderheid ademde wel in een christelijke cultuur maar was feitelijk toch primair een cultuurchristen. Met andere woorden: een actief christelijke minderheid en een passief religieuze meerderheid werd eeuwenlang verbonden in een formeel christelijk cultuurkader. Maar dat kader is, zeker na het Rijke Roomse leven, in snel tempo afgebrokkeld. Gelukkig zijn veel hedendaagse burgers in culturele kring nog christen. Een kaarsje bij Maria, het vieren van Carnaval en het massaal bezoek van de kerststallen in onze kerken zijn daar voorbeelden van.

Dichter bij Jezus

De volkskerk is, in Nederland althans, voltooid verleden tijd. Dat is niet alleen maar verlies. Het vraagt wel om de ontwikkeling van een nieuwe spiritualiteit. Zonder het oude christelijke cultuurkader beseffen wij beter de waarheid dat ons geloof te maken heeft met dienstbaarheid en kwetsbaarheid. Het leven van de Heer wordt erdoor getekend. Tegenover de wereld, waarin alles draait om macht, is de Kerk geroepen om een tegencultuur te ontwikkelen. Een en ander impliceert een afscheid van het ideaal van hegemonie. Evenals Christus zelf zullen wij bestand moeten zijn tegen mislukking en tegenwerping.

Vreemdelingen

Wij leven in de Paastijd en zijn op weg naar het Pinksterfeest. Tot op de dag van vandaag vieren de joden hun Paasfeest als een herinnering aan de uittocht uit de slavernij van Egypte op weg naar het land van belofte. Israël trekt door de woestijn en neemt intrek in een land waar zij aanvankelijk vreemdeling zijn. Als christelijke minderheid leven wij in een post-christelijke cultuur. Tegen die achtergrond kunnen wij een afstand ervaren tussen de dominante cultuur en het katholicisme. Ik noem de liberale seksuele ethiek, de beperkte bescherming van het menselijk leven maar ook de allesbeheersende macht van het geld en het opkomend populisme dat moeilijk met het onderwijs van Jezus te verbinden valt. Vandaar dat wij ons meer en meer vreemdelingen en bijwoners kunnen voelen.

Geen antithese

Volgens mij is vreemdelingschap wat anders dan vijandschap. De groeiende spanning tussen het Evangelie en de dominante cultuur kan gemakkelijk leiden tot een afkeer van de cultuur. Maar dat laatste lijkt mij geen katholieke houding. Want ook de actuele cultuur is niet van God los. In de traditie van de Kerk kennen wij de notie van de algemene genade. Ook in onze seculiere

samenleving is Gods Geest voluit werkzaam. Wij mogen dankbaar zijn voor alle tekens van waarheid, goedheid en schoonheid die in het huidige Nederland te ontdekken zijn. Mensen kunnen God afwijzen maar Hij blijft hen als zijn schepselen beminnen.

Vitale minderheid

Als christenen in de marge van de samenleving zijn wij niet geroepen om te klagen en te morren. Een dergelijke houding maakt ons als geloofsgemeenschap ook weinig aantrekkelijk. Veeleer vraagt het Evangelie van ons als minderheid een liefdevolle, dienstbare en vriendelijke levenshouding. Zo kunnen wij tonen in vriendschap met Christus te leven.

Mgr. dr. Gerard de Korte
bisschop van 's-Hertogenbosch